

K. Donelaičio draugijos visuotinis narių susirinkimas ir jame priimti sprendimai

Draugijos nariai po visuotinio susirinkimo Seimo rūmuose

2016 metų kovo 14 dieną Lietuvos Respublikos Seime buvo surengtas Kristijono Donelaičio draugijos visuotinis narių susirinkimas. Jo dalyvius pasveikino LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas Raimundas Paliukas. Jis pasidžiaugė, kad domimasi Mažąja Lietuva ir sakė, kad paribio rajonų veikla puoselėjant lietuvių yra svarbi. Šis Seimo komitetas yra pasiruošęs reaguoti į įvairias problemas ir padėti jas spręsti. Tam, kad kultūros židiniai Karaliaučiaus (Kaliningrado) krašte neužgestų, ypač reikalinga visuomenininkų veikla, daugiau turėtų prisidėti ir savivaldybės.

K. Donelaičio draugijos pirmininkas Gintaras Skamaročius padėkojo R. Paliukui už dėmesį draugijos klausimams, susirinkimui skirtas patalpas. Jis atkreipė dėmesį į du šiai dienai svarbiausius klausimus dėl Tolminkiemio buvusios klebonijos stogo, langų ir lietauzdžių remonto bei Vydūno paminklo pastatymo Klaipėdoje. G. Skamaročius pakvietė R. Paliuką kartu su Kultūros ministru ar viceministru dalyvauti 2016 m. balandžio mėnesį planuojamoje išvykoje į Tolminkiemį, į numatomą darbo susitikimą su Karaliaučiaus srities kultūros ministre bei Karaliaučiaus istorijos ir meno muziejaus vadovybe aptarti K. Donelaičio paveldo išsaugojimo bei Lietuvos nacionalinio muziejaus naujai sukaupytų eksponatų perdavimo klausimais. Šie asmenys taip pat kviečiami dalyvauti ir planuojamuose kasmetiniuose Poezijos pavasario Tolminkiemyje renginiuose, kurie numatomi gegužės 21 ir 28 dienomis.

Vienbalsiu sutarimu pritarta visuotinio susirinkimo darbotarkei, kurioje – 12 punktų. Pirmuoju buvo kalbama apie K. Donelaičio draugijos įstatų pakeitimą. G. Skamaročius pranešė, kad naujųjų įstatų projektas buvo rengtas siekiant išsaugoti senųjų įstatų dvasią ir pagrindines nuostatas bei atsižvelgiant į laikmečio ir Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo reikalavimus. Parengtą įstatų

projektą draugijos nariai aptarė bei pasiūlymus teikė elektroniniu paštu bei 2015 gruodžio 11 dieną vykusiam susirinkime.

Pritarta naujajai įstatų redakcijai ir pirmininkas įgaliotas juos pasirašyti bei atlikti būtinus veiksmus įstatų derinant su notaru bei registruojant VĮ Registrų centre.

Antruoju klausimu svarstytas naujų narių priėmimas. Draugijos nariais buvo patvirtinti dar keletas aktyvių visuomenininkų.

Svarstant klausimą dėl nario mokesčių sumokėjimo, pirmininkas G. Skamaročius atkreipė dėmesį, kad nario metinį, o naujai priimtiems nariams ir stojamajį mokesčius galima sumokėti vietoje (pagal žiniaraštį) arba pervesti į draugijos sąskaitą. Jis priminė, kad Kristijono Donelaičio draugijos visuotinis narių susirinkimas, vadovaudamasis draugijos įstatais (4 straipsnio 3 punktu), 2015 metų gruodžio 11 dieną nusprendė, jog moksleiviams, studentams ir pensininkams bei bedarbiams nustatomas 1 euro stojamasis ir 1 euro metinis mokesčiai, o kitiems fiziniams asmenims nustatytas 3 eurų stojamasis ir 3 eurų metinis nario mokesčiai. Juridiniams asmenims nustatytas 10 eurų stojamasis ir 10 eurų metinis mokesčiai, draugijos garbės nariai nuo mokesčio atleidžiami.

Svarstant klausimą dėl draugijos tarybos naujų narių rinkimo, pirmininkas pranešė, kad praėjusiame susirinkime draugijos tarybos narių vietos buvo dvi vietos buvo paliktos Klaipėdos ir Kauno ar Vilniaus atstovams. Anksčiau draugijos reikalus Klaipėdoje kuravęs Aleksandras Žalys pageidavo šias pareigas perduoti kitam asmeniui, kuris sukurtų aktyviai dalyvauti draugijos veikloje. Klaipėdiečiai nuo savo krašto į tarybą bei draugijos pirmininko pavaduotoja pasiūlė, o susirinkimas vienbalsiai pritarė Žavintos Sidabraitės kandidatūrai.

Susirinkime iš Kauno dalyvavo Martynas Pocius; jam patikėta organizuoti draugijos Kauno skyrių,

laikinais eiti Kauno skyriaus pirmininko pareigas ir jis patvirtintas tarybos nariu.

Ketvirtuoju klausimu kalbėta apie draugijos strateginį planą ir veiklos kryptis artimiausiam dešimtmėčiui. G. Skamaročius pranešė, kad jau praėjusiame susirinkime buvo aptartas Vytauto Gocento siūlomas draugijos strateginio plano ir veiklos krypties projektas, kuris daugiausia rėmėsi įstatuose įrašytais draugijos uždaviniais, tikslais ir kitais panašiais nuostatais. Buvo sutarta jį papildomai aptarti ir svarstyti bei patvirtinti šiame susirinkime. Siūlomas dokumentas buvo patikslintas ir papildytas.

Vaclovas Bagdonavičius siūlė pagalvoti apie galimybę detalizuoti išdėstytas strateginio plano nuostatas. Sutarta įvertinti plano strategiskumą artimiausiam dešimtmėčiui ir jo nedetalizuoti, bet pavesti tarybai parengti ir patvirtinti draugijos veiklos priemonių planą artimiausiems dvejiems metams.

Kalbėdamas apie laikraščio „Donelaičio žemė“ leidybą, pirmininkaujantis pranešė, kad šių metų I ketvirtį planuojama savo ir rėmėjų lėšomis parengti ir išleisti naują laikraščio „Donelaičio žemė“ numerį, II-IV ketvirčiais leidinių numatoma leisti žurnalo formata, tikintis gauti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo (SRTR fondo) ir kitų rėmėjų dalinę paramą. Leidinį jau galima prenumeruoti AB „Lietuvos paštas“ svetainėje adresu <http://www.prenumeruok.lt/NewSubscription.aspx>.

Svarstant klausimą dėl apdovanojimo Kristijono Donelaičio medaliu „Širdings brolau“ G. Skamaročius pranešė, kad svetainėje www.donelaitis.info buvo rašoma, jog draugija kartu su Lietuvos rašytojų sąjunga paskelbė ir bendradarbiaujant su Kultūros ministerija planuoja nuo šių metų teikti apdovanojimus Kristijono Donelaičio medaliu „Širdings brolau“. Tai Kultūros ministerijos užsakyму pagamintas ir

Nukelta į 3 p.

KREIPIMASIS

Kristijono Donelaičio draugija

„Jau saulelė vėl atkoptama budino svieta...“

Vytauto g.28, LT-68296 Marijampolė, Lietuva; Tel. + (370) 688 51147, Tel./faks. + (370) 343 91538
draugija@donelaitis.info, www.donelaitis.info, įstaigos kodas 191359754

2016-03-16 Nr. SD-03/01

LR Kultūros ministru Šarūnui Biručiai
LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkui Raimundui Paliukui
LR Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos pirmininkei Irenai Degutienei
Klaipėdos miesto savivaldybės merui Vytautui Grubliauskui

DĖL VYDŪNO PAMINKLO KLAIPĖDOJE

Beliko tik dveji metai iki įžymaus mūsų rašytojo, filosofo, Mažosios Lietuvos kultūros ir visuomenės veikėjo Vydūno gimimo 150-mečio (2018 m. kovo 22 d.). Ši viena pačių ryškiausių Tautai ir Valstybei nusipelnusių asmenybių yra verta ne mažesnio pagerbimo kaip Martynas Mažvydas, Kristijonas Donelaitis, Antanas Baranauskas, Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, Jonas Basanavičius, Maironis, Ieva Simonaitytė ar kiti panašaus masto kūrėjai. Tikimės, kad artėjanti sukaktis bus deramai pažymėta jo raštų leidimais, dramų pastatymais, veikalais apie jį, daugybe renginių, projektų ir panašių priemonių.

Kaip vienas iš ryškiausių Vydūno pagerbimo ir išreiškimo ženklų turėtų atsirasti deramas paminklas jam. Juo susirūpinta prieš kokį dešimtmetį, o 2012 m. vasarą buvo imtasi konkrečios iniciatyvos, kad toks paminklas iki minėtojo jubiliejaus atsirastų Klaipėdos miesto centre. Iniciatoriai tada kreipėsi į Klaipėdos miesto merą V. Grubliauską ir LR ministrą pirmininką A. Kubilių. Sumanymui pritarė Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos Socialinių reikalų komitetas bei Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisija, tačiau konkrečių veiksmų tada nebuvo imtasi. Iki šių metų pradžios užsitęsė vien vietos paminklui paieška. Tik visai neseniai priimtas sprendimas paminklą statyti dabartinėje Kuršių aikštėje. Iki šiol, atrodo, dar nepaskelbtas konkursas paminklo projektui sukurti, o laiko iki sukakties, kurios metu paminklas turėtų būti atidengtas, liko itin mažai.

Kristijono Donelaičio draugija, susirinkusi š. m. kovo 14 d. LR Seime, išreiškė savo gilų susirūpinimą dėl itin lėtos Vydūno paminklo kūrimo ir pastatymo eigos, dėl atsakingų už tai instancijų abejingumo, dėl kurio kyla grėsmė paminklui iš viso neatsirasti. Esame įsitikinę, kad deramas Vydūno pagerbimas ir paminklo jam pastatymas yra Tautos ir Valstybės garbės reikalas ir manome, kad jo įgyvendinimui turi būti skirtas kuo rimčiausias valstybinio masto dėmesys.

Kristijono Donelaičio draugijos vardu,
pagarbiai

draugijos pirmininkas

Gintaras Skamaročius

Malonūs skaitytojai,

Šiuo, 214-uoju numeriu mes užbaigiame savo ėjimą į Jus laikraščio formata. Jau kitas „Donelaičio žemė“ leidinys bus rengiamas ir leidžiamas žurnalo formata. Leidinio leidybą iš dalies finansuos Lietuvos spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, tikimės, ir kiti rėmėjai. Pirmajame jo (leidinio 215-ame) numeryje didesnis dėmesys bus skirtas K. Donelaičio muziejuje Tolminkiemyje atliktoms restauravimo darbams pristatyti, stendų ir kitų eksponatų išplėtimo galimybėms, susitarimų su Lietuvos nacionaliniu muziejumi įgyvendinimui, kasmetėms talkoms Lazdynėliuose bei Tolminkiemyje, „Poezijos pavasario“ ir kitiems renginiams bei temoms.

Šiuometis „Poezijos pavasaris“ ir talkos Tolminkiemyje vyks gegužės 21 ir 28 dienomis, o Karaliaučiaus srities moksleivių literatūrinė muzikinė šventė „Svečiuose pas Donelaitį“ bus surengta gegužės 28 d. Šių renginių programą galima rasti svetainėje www.donelaitis.info.

Primename, kad žurnalą Lietuvos Respublikos gyventojai nuo antrojo šių metų numerio gali užsiprenumeruoti AB „Lietuvos paštas“ svetainėje adresu <http://www.prenumeruok.lt/NewSubscription.aspx>, numerio kaina – 2 eurai.

Pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą 2015 metais sumokėto pajamų mokesčio dalimi (iki 2 procentų) galite paremti kurią nors organizaciją, galinčią būti paramos gavėja. Tai puiki galimybė nemokamai suteikti finansinę paramą Kristijono Donelaičio draugijai, o tuo pačiu leidinio leidybai, Tolminkiemio muziejaus tvarkymui bei kitiems su Mažąja Lietuva susijusiems klausimams spręsti.

Tam reikia užpildyti ir iki gegužės 1 dienos Valstybinei mokesčių inspekcijai pateikti nustatytos formos prašymą. Prašymo formos pildymo procesas (galima mokesčių inspekcijoje ar internetu) labai paprastas. Jums tereikia užpildyti savo asmens duomenis, nurodyti gavėjo pavadinimą ir identifikacijos numerį (kodą – 191359754), paramos skyrimo metus bei pasirašyti. Prašymo formą FR0512 v.2 ir jos pildymo instrukciją galite rasti VMI svetainėje, nuoroda į jos pildymą su patarimais yra pateikta ir mūsų svetainėje www.donelaitis.info. Ačiū jums už jūsų paramą, kuri mums labai reikalinga.

K. Donelaičio draugijos inf.

Donelaičio taku į Nadruvą arba Valentino Juraičio fotografijose – triumfo vartai į prūsų Lietuvą

Džiaugiasi širdis, atsivertus Vilniaus marijampolietis Valentino Juraičio naujausią fotografijų ir tekstų knygą „Nadruva: Donelaičio takais“ (Vilnius: „Žemės trauka“, 2014), skirtą K. Donelaičio 300 metų jubiliejui.

Neseniai autorius nudžiugino ir knyga-gidu „Karaliaučiaus kraštas“ (Vilnius: „Žemės trauka“, 2014). Šis leidinys pelnė keliautojų ir skaitytojų dėmesį, jau gyvena savo gyvenimą kelionmaišiuose, apie ją kalbą skaitytojai bibliotekose ir draugijose nuo Klaipėdos iki Vilniaus.

Apie ją autorius taip pasisakė: *Lankydamasis šiame krašte, pirmiausia didesnę dėmesį sutelkiau į Nadruvos K. Donelaičio tarnystės regioną. Pats pajutau, kiek mažai aš apie jį žinau. Ir daugelis išsilavinusių lietuvių inteligentų taip pat ne viską prisimena, kuo Lietuvai buvo Karaliaučius, Tilžė, Įsrutis... Ši tezė yra pagrindinė, kuri paskatino imtis šios knygelės.*

Kalbant apie praeitį, skaitytojus galėtų sudominti notango Didžiojo prūsų sukilimo vado Herkaus Manto pergalės prieš vokiečių ordiną vieta ties Pokarviais (Ušakovo), jo žūtis vieta ties Mantgarbiu Narkyčiuose (Meždurečje), prūsų/lietuvių – pagonių šventovės Ramovės, J. Bretkūno veikla Labguvoje (Poleske), M. Mažvydo – Ragainėje (Nemane) ir kt. Daugiausia dėmesio susilaukęs K. Donelaitis, kurio 300 m. gimimo jubiliejų pažymėjome 2014 m. Šiandieninė Karaliaučiaus (Kaliningrado) sritis įdomi, patraukli turistui. Žavi savo kraštovaizdžiu, nedideliais atstumais, tarsi ranka pasiekiamais.

O koks įspūdis pasklaidžius knygą apie Nadruvą, pasekus autoriaus kelionę K. Donelaičio takais? Čia erdvė ir pasižvalgymui, ir tekstai prabyla tiesiai į sąžinę, į atmintį – kodėl anksčiau tokios knygos dar nebuvo?

Kodėl Donelaitis? Toks klausimas jau skambėjo ne kartą. Matyt, autoriaus biografija taip pat gali pasitarnauti – autoriui K. Donelaičio Tolminkiemis yra nei arti, nei toli, o tik už Vištyčio ežero. Jis gimė 1955 m. Netičkampio kaime, 1972 m. baigė Marijampolės 2 vidurinę mokyklą, studijavo Vilniaus universitete, Istorijos fakultete, kur 1978 m. įgijo žurnalisto specialybės diplomą. Lietuvos fotomenininkų sąjungos narys nuo 1985 m. Nuo 1994 m. leidyklos „Vyzdys“ direktorius, leidžia žurnalą „Vyzdys foto/video“, leidinius, knygas. Rašo kultūros, istorijos, fotografijos klausimais.

Ką anksčiau fotografavo? Pirmosios temos ir serijos lyg ir įprastinė anam laikui: *Vilniaus termofikacinės elektrinės Nr.3 statytojai, Magnitkos metalurgai*. Kiek vėliau – *Nykstantis Skarulių kaimas, Sėjūdižio kronika, Gurbšilio žmonės*, o vėliausiai – *Nadruvos kraštas*.

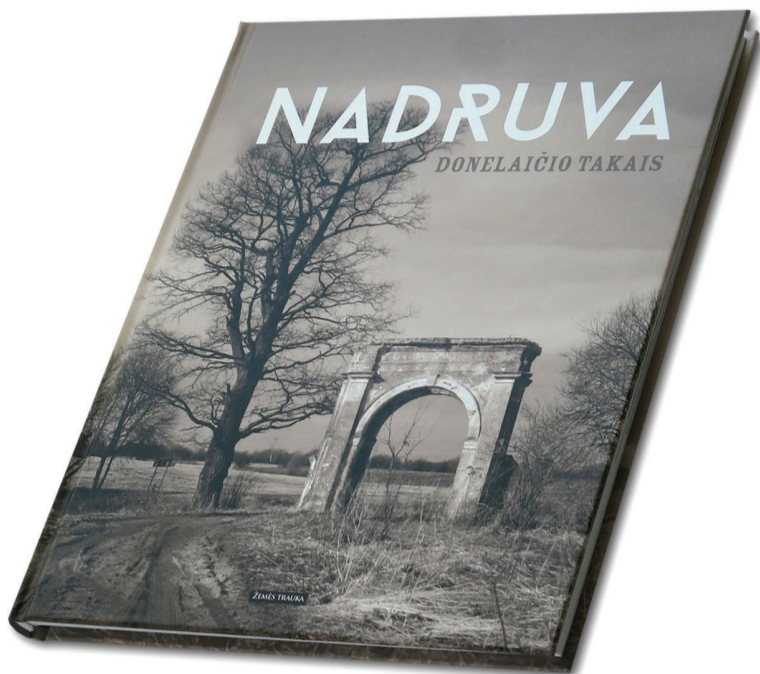
Taigi, autorius nuo 1996 m. iki šiol fotografuoja Sūduvos / Suvalkijos kraštovaizdį ir kitų kraštų etnografinius bruožus. Jų fonde sukaupta per 30 000 vaizdų. Sūduvos krašto vaizdai iš lėktuvo ir nuo žemės, atspindintys būdingą šios lygumų vietovės charakterį, žymesni architektūriniai objektai, žymių žmonių J. Bretkūno, M. Mažvydo, V. Kudirkos, J. Basanavičiaus ir kt. gimtinės, gyvenimo vietovės.

Daugybė asmeninių ir grupinių fotomeno parodų parengta nuo 1984 m. Jos vyko ir Lietuvoje ir Ukrainoje, ir Rusijoje, ir Šveicarijoje, ir Vokietijoje (Berlynas, 2006 m.), ir net už Atlanto Čikagoje M. K. Čiurlionio galerijoje (JAV, 2004 m.). Žinoma, buvo ir Karaliaučiaus dailės galerijoje (2010 m.).

Pirmoji paroda, susijusi su apta-

kuri Potsdamo-Berlyno 1945-ųjų metų konferencijos nutarimu laikinai pavesta administruoti Sovietų Sąjungai, vėliau pasiimta Rusijos Federacijos žinion... Žinia, jau 70 metų...

Albumas pradeda lakonišku, bet labai talpiu straipsniu apie Nadruvos kraštą. Kraštas, kaip „savotiška metafora, paslaptinis pa-

riama knyga, kurios ir pavadinimas beveik tas pats – „Nadruva“, buvo surengta 2014 m. balandįje Marijampolėje P.Kriauciūno viešojoje bibliotekoje, K. Donelaičiui skirtos konferencijos ir paminklo atidengimo metu, vėliau Vilniaus kultūros centre, buvo eksponuojama visą vasarą.

Lietuvos žurnalistų namuose vakaro „Donelaičio pėdsakais“ metu buvo eksponuojama taip pat dalis parodos, kurią sudaro 40 fotografijų, atspindinčių Mažosios Lietuvos paveldą, susijusį ne vien su K. Donelaičiu, bet ir su kitais lietuvių rašytojų darbininkais F. Kuršaičiu, M. L. Rėza, F. Šimelpenigiu, J. Bretkūnu, J. Geruliu, dailininku Pr. Domšaičiu ir kitais. Jų darbo, kūrybos ir dvasinės tarnystės vietomis, prūsų genčių šventvietėmis... Tikėkime, kadangi paroda jau yra parengta, tai jos kelionė galima ir kitose vietose...

Palyginus parodos autorinius atspaudus ir fotografijas knygose, mažų mažiausiai galima pasakyti, kad spaustuvininkai dar turėtų atidžiau išsižūrėti į šių laikų Mažosios / Prūsų Lietuvos fotografiją, kuri vis dar turi sodrų, sidabriniai pilką atspindį. Nėra tokia įjuodusi ar kitaip neįžiūrima. Apie tai prastarė vakaro dalyviai, o vakaro vedantysis (šio rašinio autorius) dar pagyrė ir formatų dydį, pasidžiaugė Pabėtų bažnyčios atvaizdu, teiravosi kaip įsigyti, kad parodytum artimiesiems, kraštiečiams Klaipėdoje... Teko buvoti prie šios bažnyčios, regėti griūvantį stogą, be parapijiečių likusias praviras duris – viso to jau nebėra... Tai jau tik fotografijų ir atsiminimų „sienos“ ir „lentynos“ tebesaugo...

Sugrįžkime ir pavartykime, Donelaičio takais pasivaikščiokime, nes fotoalbumas „Nadruva“ – tai klebono ir poeto gyvenimo vietovės anapus Lietuvos ir Rusijos Federacijos sienos, Karaliaučiaus srityje,

boną Kristijoną Donelaitį Tolminkiemyje: „Tuo laiku, būtent 1776 m., susipažinau su juo asmeniškai, nes tiek daug apie jį buvau girdėjęs – apie jo mechaninius ir optinius darbus, apie stiklų šlifavimą, barometrų dirbimą, kurių vieną dar prieš ketverius metus turėjau ir kuris buvo visiškai puikus, apie gražų fortepijoną ir pianinus.“

Taigi, apie kleboną sužinoje pirmiausiai ne kaip apie rašantį ar valdžios dokumentus į lietuvių kalbą verčiantį ir juolab – poetą... Jis rūpinasi Tolminkiemio žemių naudingumu sutvarkymu, sodina savo sodą, stato našlių namą... O kur toji lietuviškai rašoma poezija, pasakėčios ar metų laikams skirtos didžiosios rankraščių paklotės?.. Jos cituojamos pamoksluose, skaitomos artimiesiems kunigams, jie jas net mėgina nurašyti, kad pasimokyty geros iškalbos, tinkamo savam pamokslavimui...

Primenamas ir Tolminkiemio precentorius K. V. Šulcas (Shultz), kuris bažnytinės knygos pastabose yra rašęs: „1780 m. vasario 18 d.: Kristijonas Donelaitis (Donalicijus), išbuvęs 37 metus šios parapijos klebonu, eidamas 67 savo amžiaus metus, mirė dėl visiško nusilpimo. Jis buvo puikus mechanikas, padaręs 3 gražius pianinus ir fortepijoną, taip pat mikroskopą ir daug visokių kitokių dalykų ir kartu sąžiningas žmogus.“

Ne pagal šio pasaulio madą, bet ištikimas draugas ir per 9 metus, kai aš buvau su juo kartu, nesu nė sykio su juo susikivirčijęs, bet mes gyvenome kaip Dovydas ir Jonatanas. Be to, sąžiningas neiškreipto krikščioniško mokslo gerbėjas ir mylėtojas. Dievas telaimina jo kapą ir teleidžia man prieš savo sostą kada nors susitikti su juo. Jis gimė Lazdynėliuose [...] tikrų lietuvių laisvųjų valstiečių šeimoje, todėl jis ir ta kalba daug mokė ir tikrai grynai ja kalbėjo.“

Po to fotografijų ir tekstų albume įdedami visų su Donelaičiu susijusių vietovių apibūdinimai ir fotografijos, jo artimų žmonių ar pažįstamų paminėjimai. Pradžią – gimtinę, t.y. Lazdynėliai, o po to Karaliaučius, darbas Stalupėnuose (kantorius ir mokyklos vedėjas) ir Tolminkiemyje (klebonas). Daugybė kitų vietovių. Pažintis su Ana

Regina Stalupėnuose ir vedybos Tolminkiemyje.

Būtinai išsiskaitykite kitų vietovių tekstus, išžiūrėkite fotografijas – apima netikėta magija, kad ir tu jau keliauji su fotografu, matai tuos vaizdus, skaitai ar net girdi tuos pasakojimus, liudijimus, išgyvenimus. K. Donelaičio gyvenimas nebuvo ilgas, bet liko prasminga brydė Nadruvos ir visos Lietuvos žemėje.

Užbaigiant pastebėjimus apie Valentino Juraičio fotoalbumą „Nadruva. Donelaičio takais“ reikėtų pažymėti, kad šis leidinys siekia naujo požiūrio į K. Donelaičio asmenybę. Naujai įvertinami išlikę prieštaringi faktai apie pirmąjį mūsų poetą. Tekstai pasižymi gausia susisteminta faktine medžiaga ir meninėmis fotografijomis, kurios asociatyviai ir su prasmingais stebėjimais skatina sugrįžti į Donelaičio laikų erdvę. O sugrįžti sunku, nes per tris šimtus metų nuo poeto gimimo neišliko daug ženklų, neišliko net ir ažuolų, o tik apgriuvusios, laiko nuaizyotos bažnyčių liekanos ir lietuvininkų ūkinių pastatų kontūrai. Iš galingų dvarų, kurių plytos išnešiotos po vieną, kai kur išliko tik vartų liekanos.

Tęsiant savo pasakojimą autoriui neretai sunku sutilpti etnografiniuose Nadruvos rėmuose. Nuklystama į Skaluvą, kur triūsė M. Mažvydas, į Sembą – čia prūsų tarmė užrašė Abelis Vilis. Tai atlikta sąmoningai, nenorint iš aki-račio išleisti žymių mūsų rašytojų asmenybių, gyvenusių kaimynystėje... Kitaip reikėtų išleisti fotoalbumus ir apie likusius Mažosios Lietuvos etnografinius kraštus. O tokių susidarytų nemažai: Varmė, Notanga, Tvankstė, Semba, Bartuva, Skaluva. Bet ar tai realu, kai, praskambėjus K. Donelaičio jubiliejui, būkime realistai, dėmesys mūsų rašytojų lopšiu – Mažajai Lietuvai gali ir sumažėti. O šis fotoalbumas tarsi greituoju būdu mums primena, kad turime tokią žemę.

Todėl dar ir dar kartą atsiverskime knygą, išgyvenkime jos sukeltą jausmą, tą pilkšvai sidabrinę iki baltumo Nadruvos žemės drobę.

Vytautas A. Gocentas, Vilnius

Visuotinis K.Donelaičio draugijos narių susirinkimas ir jame priimti sprendimai

Atkelta iš 1 p.

2014 m. jau teiktas medalis, kuris tuo metu neturėjo šio vardo. Jį pasiūlė Kęstutis Kaminskas.

Pirmininkas prašė pareikšti nuomones dėl galimų kandidatų. Daugiausiai palaikymo sulaukė Edita Barauskienė - už „Tolminkiemio sodininkas“ (apie K. Donelaitį) bei kitus istorinius romanus apie Mažosios Lietuvos veikėjus bei Algirdas Matulevičius - už ilgametį Mažosios Lietuvos lietuviško kultūros ir istorinio paveldo tyrinėjimą bei populiarinimą, enciklopedijų rengimą. Šie ir kiti kandidatai bus apsvarstyti bei nugalėtojas/ai išrinkti bendros komisijos posėdyje.

Susirinkime buvo apsvarstyta draugijos 2015 metų finansinė ir veiklos ataskaita. G.Skamaročius informavo, kad draugijos vykdyta veikla yra pristatyta interneto svetainėje www.donelaitis.info, trumpai pakomentavo svarbiausią draugijos vykdytą veiklą - išvykų ir talkų organizavimą Tolminkiemyje bei Lazdynėliuose, susitikimus su Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Karaliaučiaus istorijos ir meno muziejaus vadovybe, kitų Lietuvos ir Karaliaučiaus krašte esančių įstaigų vadovais ir specialistais dėl K. Donelaičio paveldo išsaugojimo bei naujai sukauptų eksponatų perdavimo į muziejų Tolminkiemyje bei kitais klausimais, talkos organizavimą tvarkant Herkaus Mantos žūties ir jo atminimui pastatyto ir stovėjusio paminklinio akmens vietos Narkyčiuose (Meždurečjė) aplinką, Vydūno namo Tilžėje ir kitus klausimus. Laikraščio „Done-

K. Donelaičio draugijai dovanas perduoda Vydūno draugijos pirmininkas T. Stanikas (kairėje).
V. Juraičio nuotraukos

laičio žemė“ 213 numeris taip pat buvo išleistas 2015 metais.

Pirmininkas pateikė naujienas apie K. Donelaičio muziejaus Tolminkiemyje remonto eigą, ekspozicijos atnaujinimo ir kitus klausimus, tolesnius planus, atsakė į susirinkimo dalyvių klausimus. Ataskaita vienbalsiai buvo patvirtinta.

Svarstant klausimą dėl Vydūno paminklo statymo Klaipėdoje, V. Bagdonavičius atkreipė dėmesį, kad jau ketveri metai delsiama imtis konkrečių žingsnių šiuo klausimu. Jis siūlė apsvarstyti ir pritari V. Šilo ir jo paties parengtam kreipimuisi „Dėl Vydūno paminklo Klaipėdoje“. Kreipimuisi buvo pritariama, jis išplatintas adresatams bei žiniasklaidai, o taip pat pristatomas mūsų draugijos svetainėje ir pirmajame šio leidinio puslapyje.

Susirinkimo dalyviai nusprendė suteikti draugijos garbės nario

vardus Rimgaudui Baniui už Panevėžio skyriaus įkūrimą, vertingos donelaitiados kolekcijos surinkimą bei jos padovanojimą Panevėžio bibliotekai; Izolinai Natalijai Lingienei už draugijos Šiaulių skyriaus įkūrimą, kasmečių išvykų į talkas Tolminkiemyje bei Lazdynėlius organizavimą. Steponas Lukoševičius įvertintas kaip buvęs ilgametis laikraščio „Donelaičio žemė“ redaktorius ir už kitus nuopelnus.

Buvo aptarta galimybė visiems dirbantiems asmenims savo sumokamą pajamų mokesčio dalį, viso 2 procentus skirti draugijai.

Susirinkimo metu draugijos nariai taip pat pasidalino kita turima naujausia informacija iš draugijai artimos, jų ir kitų asmenų vykdytos veiklos, buvo aptarti kiti smulkesni einamieji klausimai.

DŽ informacija

Karaliaučiaus 40-ojoje gimnazijoje – lietuvių kalbos ir kultūros savaitė

Vasario viduryje Karaliaučiaus 40-ojoje gimnazijoje surengta lietuvių kalbos ir kultūros savaitė. Gimnazijoje toks renginys vyksta kasmet nuo 2002-ųjų, jį remia Rusijos užsienio reikalų ministerijos atstovybė Karaliaučiuje ir Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas.

Šiemet savaitės renginiuose dalyvavo apie tūkstantis 1-11 klasių moksleivių. Jos atidarymo metu penktųjų klasių moksleiviai susipažino su vokalinės studijos „Kancana“ pasiekimais. Vyresniuosius moksleivius itin sudomino I. Kanto universiteto profesorius V. Gilmanovo paskaita „Kas jis – daktaras Rėza? Didžiojo lietuvių paslaptis“.

Krepšinio komandai treniruotė

vedė I. Kanto universiteto treneris Gediminas Mieliūnas, mokęs šios sporto šakos paslapčių. Įdomus buvo ir lietuviškos virtuvės pristatymas – mokiniam, mokytojams ir kai kuriems tėvams buvo pasiūlyta paragauti šaltibarščių, didžkukulių, bulvių plokštainio, vėdarų, taip pat kibinų ir kitų patiekalų.

Vyresniųjų klasių gimnazistai turėjo galimybę pamatyti ir aptarti režisieriaus A. Žebriūno 1969 metais sukurtą filmą „Gražuolė“, o su jaunaisiais pedagogais ir vyresniųjų klasių gimnazistais prie vieno stalo susėdęs Lietuvos generalinis konsulas Karaliaučiuje Olegas Skinderskis atsakė į jaunimą dominančius klausimus, pabrėžė būtinybę

organizuoti bendrus kultūrinius ir pažintinius projektus.

Šios savaitės metu parodų centre „Zviozdnyj“ buvo atidaryta knygų paroda apie Lietuvą ir lietuvių kalbą, devintokai organizavo viktoriną, šeštokai skaitė K. Donelaičio, J. Baltrušaičio, S. Nėries ir J. Marcinkevičiaus eiles rusų kalba. Baigiant savaitės renginius buvo susumuoti konkursų rezultatai, apdovanoti jų dalyviai ir nugalėtojai. Surengtas įspūdingas gimnazistų pasirodymas, kurie skaitė eiles lietuvių ir rusų kalbomis, taip pat pasirodė vokalinės studijos „Kancana“ atlikėjai.

Tatjana Poliak, Karaliaučius

Jurgis Zauerveinas ir jo Mažosios Lietuvos himnas

Sausio 14 dieną Vilniuje, Keliautojų klube surengtas Mažosios Lietuvos himno autoriaus Jurgio Zauerveino (1831-1904) 185-ųjų gimimo metinių minėjimas. Apie jo gyvenimą ir veiklą papasakojo Irena Tumavičiūtė, o jo ryšius su Vydūnu priminė filosofas, literatūrologas ir Mažosios Lietuvos kultūros tyrėjas Vacys Bagdonavičius.

J. Zauerveinas - evangelikų liuteronų pastorius šeimoje Hanoveryje, Vokietijoje gimęs poliglotas, filosofijos daktaras, Mažosios Lietuvos visuomenės veikėjas, publicistas, poetas, žinomas Girėno slapyvardžiu. Jis mirė 1904 m. gruodžio 16 dieną Norvegijoje, palaidotas Gronau mieste Vokietijoje. J. Zauerveinas – žinomas poliglotas, poetas, engiamų tautų teisių gynėjas. Eiles jis rašė daugiau kaip 30 kalbų.

Jurgis Zauerveinas, 1875 metais vos tik atvykęs į Lietuvą ir per kelis mėnesius pramokęs lietuviškai, pagal Kristijono Donelaičio poemą „Metai“ hegzametru sukūrė poemą „Nemunyčios“. 1877-1898 m. kūrėjas lankydavosi Mažojoje Lietuvoje, jos labai jis dirbo apie 21 metus, lietuviškai parašė apie 300 eiliuotų kūrinių.

Eilėraštis „Lietuvinkai mes esam gimę“ pirmą kartą išspausdintas laikraštyje „Lietuviška Ceitunga“ 1879 metais Tilžėje. Muziką eilėms sukūrė kompozitorius Stasys Šimkus 1908 m. Mums labiau žinomas sutrumpintas, visai Lietuvai pritaikytas variantas. Jame „lietuvinkus“ atitinka „lietuviai“, o pavadinimas – „Lietuviais esame mes gimę“.

Jurgis Zauerveinas

Jis studijavo Getingeno ir Vienos universitetuose, buvo namų mokytojas, vėliau pragyveno iš Biblijos vertimų į įvairias kalbas. Gyveno daugiausia Vokietijoje, bet daug keliavo po Europą, Aziją, Afriką. Gerai mokėjo 62 kalbas, susikalbėjo apie 200 kalbų, rašė eiles daugiau kaip 30 kalbų. 1873 m. Getingeno universiteto filosofijos daktaras. Engiamų tautų – valonų, armėnų, lenkų, bulgarų, suomių, sorbų – teisių gynėjas. Sorbai jį laiko savo nacionaliniu didvyriu.

1882 m. Klaipėdoje, Martyno Šerniaus (1849-1908) redaguojamame laikraštyje „Lietuviška ceitunga“, Zauerveinas išskėlė mintį, jog saugant tautiškumą ir kovojant prieš Lietuvos rusifikavimą bei ger-

manizavimą, lietuvių šviesuoliai turėtų burtis į kultūrinę draugiją, leisti tautinius laikraščius. Šios idėjos paskatintas dr. Jonas Basanavičius dar tais pačiais metais Adomo Einaro (1842-1906) Tilžėje leistame laikraštyje „Naujas keleivis“ išspausdino publikaciją „Lietuvių mokslo draugystė“, kurioje pritarė Jurgio Zauerveino-Girėno minčiai. Netrukus pasirodė pirmasis Didžiajai Lietuvai skirtas nelegalus, pasaulietinio turinio laikraštis „Aušra“, 1883-1886 m. ėjęs Mažojoje Lietuvoje.

Laikraščiuose „Aušra“, „Nemuno sargas“, „Lietuviška ceitunga“ ir kituose jis skelbė publicistinio, istorinio, filologinio pobūdžio rašinius, kuriuose aktualizavo lietuvių tautines teises, kovojo prieš germanizaciją. Šiomis temomis išleido publicistinių brošiūrų. Išspausdino patriotinio agitacinio turinio eilių, dažnai nesklaidžių, bet atliepančių bendras romantines aušrininkų nuostatas. Lietuvių kritikos istorijoje reikšmingas Zauerveino straipsnis „Medega ir dvasė“ („Aušra“, 1886 m., Nr. 1), kuriame ginami romantizmo postulatai ir propaguojamas romantinė poezijos raiška.

Etnologas, istorikas Liberatas Klimka pabrėžia, kad esame J. Zauerveinui dėkingi už labai svarbų lietuvių palaikymą tautinio atgimimo pradžioje; už tautinės tapatybės žadinimą Klaipėdos krašte, dėkingi ir už giesmę „Lietuviais esame mes gimę“. Toji moralinė skola turi būti paverčiama konkrečiais pagarbos, istorinės atminties ženklais.

Galima pasidžiaugti, kad 2011 metais Klaipėdos centre, prie Liepų gatvės namo nr. 5 iškilio paminklas Jurgiui Zauerveinui – granite iškalta žymiojo kultūrininko silueta ir minėtos giesmės pradžios ketureilis, tik žodį „lietuviais“ pakeitus į originalą – „lietuvinkais“ – mūsų tautiečių savivardu Mažojoje Lietuvoje. Paminklo autorius – klaipėdietis skulptorius Gintautas Jonkus. J. Zauerveinas pavaizduotas su keplioniniu apsiaustu ir lazda, o namas, prie kurio jis sustingo granite, tai seniau buvusi užėiga, nakvynės namai.

Čia keliautojas dažnai apsištodavo, susitikdavo su lietuvių šviesuoliais, tautinės savimonės žadintojais. Tarp jų buvo ir Jonas Basanavičius. Įvertinęs mūsų bičiulio nuopelnus, tautos patriarchas dar gyvam J. Zauerveinui esant ėmė ruošti spaudai jo raštų rinktinę, o vėliau parašė ir biografinę apybraižą. Šį kruopštų darbą užbaigė 1921-iais metais, plačiai panaudojęs poeto dienoraščius. Studiją kukliai pavadino „Medega d-ro Jurgio Zauerveino biografijai“.

Deja, likimas rankraščiu nebuvo palankus: keliavo jis nuo vieno leidėjo prie kito, tiems tada jau terūpėjo ne moraliniai tautos įsipareigojimai, bet pelnas. Tačiau neprazuvo per visas valstybės negandas, o savo valandos sulaukė Vilniaus universiteto bibliotekoje. Knyga dienos šviesą išvydo po 80 metų, pažymint Jono Basanavičiaus 150-ies metų gimimo sukaktį. Tuo pasi-

Nukelta į 5 p.

Svarbesni 2015 metų K. Donelaičio atminimui skirti renginiai

Pirmajam jubiliejui – išskirtinis renginys

Penkerių metų įkūrimo sukaktį minėjusi Marijampolės K. Donelaičio draugija balandžio 17 d. kvietė į teatralizuotą koncertą, kuris vyko Marijampolės kultūros centre. Renginio pradžioje pranešimą „K. Donelaitis iš arti ir iš toli“ skaitė Vytauto Didžiojo universiteto lietuvių literatūros katedros profesorė Irena Buckley, apie lietuvišką paveldą kalbėjo Lietuvos konsulato Tilžėje (Sovetske) vadovo pareigas laikinai einantis profesorius Bronius Makauskas. Renginio metu programą „Taip, Donelaiti! Keturi pamokslai“ atliko Kauno valstybinis choras (meno vadovas Petras Bingelis) ir aktorius Dainius Svobonas.

Kristijono Donelaičio draugija turi naują pirmininką

Balandžio 24 d. ilgametis draugijos pirmininkas Napoleonas Kitkauskas sukviė visus į Valdovų rūmų posėdžių salę. Čia susirinko draugijos skyrių vadovai iš Šiaulių, Panevėžio, Vilniaus ir Marijampolės, kiti draugijos nariai, bendražygiai ir gerbėjai.

Kalbėdamas apie draugijos veiklą N. Kitkauskas apžvelgė Tolminkiemio bažnyčios ir klebonijos atstatymo darbus, muziejaus ekspozicijos parengimą, supažindino su dabartine padėtimi, paminėjo daug nuveikusius skyrius Šiauliuose, Panevėžyje, Klaipėdoje ir Marijampolėje, geru žodžiu pagerbė šviesios atminties Genutę Kuckailienę, kuri organizavo kauniečius talkoms Tolminkiemyje, kuri daug padėjo Karaliaučiaus krašto lietuviškoms mokykloms.

Baigdamas pranešimą, N. Kitkauskas pranešė, kad K. Donelaičio draugijai pirmininkauja jau daugiau kaip dvidešimt metų, todėl norėtų šių pareigų atsisakyti, perleisti jas jaunesniems. Jam atsistatydinus, buvo pasiūlytos dvi - Gintaro Skamaročiaus ir Romano Senapėdžio kandidatūros. Pastarasis teigė negalįs kandidatuoti, kad nesupainiotų viešųjų ir privačių interesų, nes šiuo metu dirba Lietuvos Respublikos kultūros ministerijoje.

Vienbalsiai naujuoju Kristijono Donelaičio draugijos pirmininku išrinktas Gintaras Skamaročius. G. Skamaročiui paprašius, susitarta, kad draugijos pirmininko pavaduotojais skiriamai Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus skyrių vadovai. N. Kitkauskas vienbalsiai patvirtintas Kristijono Donelaičio draugijos garbės pirmininku.

Taip pat buvo svarstyti draugijos laikraščio „Donelaičio žemė“ leidimo klausimai. Nutarta sudaryti leidinio redakciją iš šių asmenų: G. Skamaročius, N. Kitkauskas, V. Gocentas, V. Juraitis, Dž. Maskuliūnienė, A. Matulevičius, R. Senapėdis, V. Šilas.

30-oji K. Donelaičio draugijos Šiaulių skyriaus išvyka į Tolminkiemį

Paskutinę 2015 metų gegužės mėnesio dieną 52 Lietuvos piliečiai, kurių dauguma buvo iš Šiaulių, taip pat iš Panevėžio bei kitų vietovių, aplankė Tolminkiemį. Kelionės metu autobuse sugalvota įkurti „Tolminkiemio kelio respubliką“, kurios prezidentė vienbalsiai išrinkta Izolina Natalija Lingienė.

30-oji kasmetinė šiauliečių išvyka į Tolminkiemį (Čistyje Prudy) buvo išskirtinė. Čia surengta srities vaikų literatūros ir muzikos popietė. Jie dideliais ir mažesniais autobusais atvyko iš įvairių Karaliaučiaus (Kaliningrado) srities miestų. Visi dainavo, deklamavo lietuviškai. Kai kurie to krašto vaikų lietuvių folkloro ansambliai yra nuolatiniai Lietuvos Dainų švenčių dalyviai. 2014 m. gruodžio mėnesį Gumbinėje (Guseve) vykusiame vaikų lietuviškų dainų festivalyje dalyvavo per 300 srities švietimo įstaigose lietuvių kalbą ir etnokultūrą besimokančių moksleivių.

Šventėje taip pat dalyvavo Lietuvos laikinasis konsulas Karaliaučiaus (Kaliningrado) srityje Vytautas Umbrasas, Karaliaučiaus krašto regioninės lietuvių kalbos mokytojų asociacijos pirmininkas Aleksas Bartnikas, poetė, vertėja lietuvių kalbos mokytoja Karaliaučiuje Rūta Daujotaitė-Leonova, kiti

lietuvių kultūros puoselėtojai. Koncerte šiltai įsikomponavo ir šiaulietės Elenos Ralienės kanklių muzika bei dainos. K. Donelaičio draugijos Šiaulių skyriaus pirmininkė apdovanojo vaikus, jų mokytojus Šiaulių „Rūtos“ saldainiais ir lietuviškomis knygomis.

Vėliau kelionės dalyviai aplankė Gumbinę (Gusevą), Įsrutį (Černiachovską), Ragainę (Nemaną), kitas vietas.

Donelaičio ir Jo žemės trauka

Birželio 20 d. aštuoni marijampoliečiai (kai kurie vyko pirmą kartą, o nuo šiol bus įteikiami pirmosios kelionės Donelaitynėn krikšto dokumentas) susiruošė ilgesei kelionei į Karaliaučiaus kraštą. Tai buvo darbinė išvyka, į kurią vadovas Gintaras Skamaročius pakvietė Įsruties (Černiachovsko) Pedagoginio instituto studentes, kurias moko Onutė Druseikaitė ir kurios prie mūsų prisijungė Įsrutyje.

Tolminkiemyje visi darbavosi iki pietų – smagu buvo ravėti, sodinti gėles, jų reikia atvežti daugiau, grėbti nuo takų likusias po remonto šiukšles. O štai Herkaus Manto žūties vietoje Narkyčiuose jau daug kas iš ekskursijos dalyvių buvo pirmą kartą.

Įsrutyje visus pasitiko buvusi administracijos darbuotoja, o dabar ekskursijų organizatorė ir vedėja Svetlana Koževnikova. Iš jos sužinota įdomių dalykų iš miesto istorijos, kurie sudomino ir su mokytoja O. Druseikai-

te buvusias studentes. Po to buvo aplankyta vieta, kur anksčiau stovėjo (nugriautas vieną 1995 metų naktį) paminklinis akmuo Didžiojo prūsų sukilimo vadui Herkui Mantui.

Paskutinė išvykos sustojimo vieta – Lazdynėliai, kur buvo sutvarkyta fasadinė pusė – išravėtas gėlynas, nupjauti sudžiūvę žolynai,

nušluoti takeliai. K. Donelaičio tekstus skaitė Juozas Kielius.

Neatsisveikinant su Donelaičiu

Spalio 27 dieną Marijampolės Beatričės Kleizaitės – Vasaris menų galerijoje prisimeinant Šimtmečių portretą buvo atidaryta tarptautinė paroda „Menininkai skaito Donelaitį“ iš projekto „Kristijono Donelaičio epocha“, skirto K. Donelaičio 300 metų jubiliejui paminėti.

Parodoje buvo eksponuojami skulptūros ir tapybos darbai, sukurti per penkerius metus. Kaip teigė projekto iniciatoriai, darbuose atsispindi silpnybės ir stiprybės, apie kurias savo tekstuose kalba K. Donelaitis ir kurios turėtų būti svarbios ir šių dienų žmogui.

Baltų vienytojo Janio Rainio 150-ųjų gimimo metinių minėjimas

Gruodžio 12 d. Marijampolės Petro Kriaučiūno viešojoje bibliotekoje buvo paminėtos Baltų vienytojo Janio Rainio 150-osios gimimo metinės, susipažinta su šia didinga asmenybe. Su J. Rainiu ir jo kūryba, lietuvių ir latvių jungimusi „vienam kieman“ padėjo susipažinti Vytauto Didžiojo universiteto lektorė Aurelija Mykolaitytė ir kiti pranešėjai, latvių dainas dainavo folkloro ansamblis „Laukis“ iš Vilniaus, veikė spaudinių paroda apie J. Rainį.

Janis Rainis (1865-1929, tikroji pavardė – Pliekšanas) – žymus latvių ir lietuvių poetas, dramaturgas, vertėjas, redaktorius, teisininkas, visuomenės veikėjas, Latvijos švietimo ministras. Jis rašė dramas, poetas, eilėraščių rinkinius, eilėraščių romanus, pjeses ir pasakas vaikams bei kitus kūrinius. J. Rainio kūryboje vyrauja nacionaliniai, istoriniai motyvai. J. Rainis nuolat akcentavo Baltų vienybės idėją – „Mūsų gyslų vienas kraujas“.

Lietuva, jos istorija, lietuvių liaudies dainos ir literatūra buvo vienas iš jo kūrybinių impulsų šaltinių. Reikšmingiausi lietuviškos tematikos kūriniai yra tragedija „Indulis ir Arija“, dramatinė poema „Dauguva“, eilėraštis „Broliams lietuviams“, tapęs daina ir kiti. Buvo pradėjęs rašyti dramą apie Vytautą, studijuodamas Peterburgo universitete susidomėjo K. Donelaičio kūryba ir ją vertė į latvių kalbą, bet vertimai iki mūsų dienų nėra išlikę.

Parengė A. Vaškevičius

„Sausio 13-oji mūsų širdyse...“

Karaliaučiaus (Kaliningrado) miesto L. Rėzos lituanistinėje sekmadieninėje mokykloje mokiniai, mokytojos bei tėvai minėjome Sausio 13-ąją dieną.

Mokytoja Laimutė Meščeriakova papasakojo apie įvykius 1991-ųjų sausio 13 dieną Vilniuje, kai į sos-

tinę įsiveržė tankai, pulkai kareivių veržėsi prie televizijos bokšto, iš kurio buvo transliuojama, koks Lietuvai gresia pavojus. Čia rinkosi žmonės ne tik iš Vilniaus, bet ir iš kitų Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų pasipriešinti užpuolikams.

Nepaisant to, kad žmonės buvo

beginkliai, kareiviai panaudojo ginklus šioje nelygioje kovoje. Tada žuvo 13 vyrų ir 1 mergina. Beveik visi jie buvo jauni, energingi, norėjo gyventi, mokytis, sukurti šeimą. Jie atidavė savo gyvybes už savo mylimos Tėvynės - Lietuvos laisvę. Kiekvienais metais lietuviai mini

šią dieną, ir mes visi prie neužmirštuolių stendo pagerbėme didvyrius tylos minute.

Liana Prialgauskaitė perskaitė kiekvieno žuvusiojo vardą ir pavardę, o mokiniai padėjo ant savo rankomis padarytų neužmirštuolių degančią žvakutę. Mes nepamiršime Jūsų žygdarbių, visada būsime dėkingi visiems žuvusiems už laisvę...

Lietuva laisva, laisvos Lietuvos

žmonės kuria naują gyvenimą - dirba, mokosi, sportuoja, eina tiesos keliu. Jie niekada nepamirš savo tautos didvyrių. Stengsimės ir mes savo mokslu, meile savo protėvių žemei, kad Lietuva su kiekviena diena stiprėtų, klestėtų, žydėtų jos sodai ir žmonės būtų laimingi.

Stela Skurina,
lietuvių kalbos mokytoja,
Karaliaučius

Romano „Tolminkiemio sodininkas“ ir draugijos pristatymas Kaune

E. Barauskienė (kairėje) ir G. Visockytė

Kristijono Donelaičio draugija kartu su Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešąja biblioteka kovo 3 dieną bibliotekos Suaugusiųjų vartotojų aptarnavimo skyriuje surengė vakaronę, kurios metu buvo pristatyta K. Donelaičio draugija bei Editos Barauskienės istorinis romanas „Tolminkiemio sodininkas“. Vakaronę vedė bibliotekininkė Gintarė Visockytė.

K. Donelaičio draugijos pirmininkas Gintaras Skamaročius pristatė draugijos istoriją, veiklą ir jos laikraštį „Donelaičio žemė“, supažindino su rašytojo gyvenimu, kūrybą ir palikimą menančiomis vietomis Lazdynėliuose, Gumbinėje, Stalupėnuose, Valtarkiemyje. Prisiminti K. Donelaičio draugiją 1921 metais įkūrė klaipėdiečiai (veikla buvo sustabdyta jau 1938 m.), 1929 m. draugiją įkūrė Vytauto Didžiojo universiteto studentai. Pokariu draugija buvo atkurta 1992 m. kovo 14 d. Vilniuje.

Vakaronės metu taip pat buvo pristatyta narystės galimybė šioje draugijoje bei jos ateities planai, susiję ne tik su paties K. Donelaičio, bet ir kitų jos kraštiečių, nusipelnusių lietuvių kalbai, kultūrai, tautai, kūrybos ir atminimo saugojimu bei puoselėjimu, viešiniu. Kalbėta taip pat apie Vydūną, Martyną Mažvydą, Herkų Mantą bei daugelį kitų.

Savo pamąstymais apie Mažąją Lietuvą ir jos paveldą pasidalino vieni iš daugiausiai jį tyrinėjančių Martynas ir Marija Purvinai.

Pati knygos autorė E. Barauskienė pristatė ir romaną, ir jo kūrybą skatinusią tuometę ir vėlesnę Mažosios Lietuvos aplinką, lietuvių / lietuvininkų gyvenimo būdą, papročius. Autorė taip pat apžvelgė dabartinę šio krašto kultūros paveldo situaciją. Vakaronės pabaigoje gausiai susirinkę kauniečiai, įsigiję romaną, ten pat gavo autorės autografus ir palinkėjimus.

Bibliotekininkė G. Visockytė, ruošdamasi vakaronėi, jos kvietimo tekstui į ją bei vakaronės įžangai iš dalies naudojo Silvijos Sakevičiūtės straipsnyje "Kristijonas, sodininkas iš Tolminkiemio" (www.kaunodiena.lt, 2014 02 03) pateikta informacija bei interviu su romano autore. Šis straipsnis labai gerai perteikia vakaronėje išskaitytas autorės mintis bei pristato romano ištrauką. Siūlome su juo susipažinti.

Kristijonas, sodininkas iš Tolminkiemio

Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla 2015-uosius pradėjo knyga apie Kristijoną Donelaitį. Knyga „Tolminkiemio sodininkas“ skirta Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms. Autorė vaizduoja, kaip šią neeilinę asmenybę formavo krašto istorija ir aplinka, gimtosios kalbos buklė, Karaliaučiaus universitetas, įkvėpė M. Mažvydo katekizmas. Sukurdamas neeilinį literatūros kūrinių – poemą „Metai“, Donelaitis talentingai panaudojo lietuvių kalbos išteklius, kūrinių savitumas bei kalbos grožis tebežavi ir XXI amžiuje. Knyga konkretizuoja, priartina Donelaičio asmenybę šių dienų skaitytojams, prasmingai papildoma donelaitiana.

Paklausta, kaip gimė mintis parašyti romaną apie K. Donelaitį, žinoma kraštotyrininkė, knygų apie Ievą Simonaitytę, Martyną Mažvydą, Abraomą Kulvietį autorė atsako: Mažoji Lietuva esanti jos tyrinėjimų sritis, jai pažįstama tenykštė kultūra, artimas ir liuteronų tikėjimas. Jos darbo vaisius – pirmoji grožinės literatūros knyga apie lietuvių klasiką. Koks, rašytojos akimis, buvo K. Donelaitis kaip asmenybė? „K. Donelaitis dažnai pats išsiduodavo – kaip pats teigė, buvo gyvo temperamento. Jis gerbė kaimo žmogų ir jo dirbamus darbus. Kartu jis buvo didis, daugiašakis menininkas – muzikas, instrumentų meistras, rašytojas, filosofas ir t.t. Jis gyveno aktyvų kultūrinį gyvenimą“.

Autorė neslepia: nutapyti paveikslą žmogaus, kurio jau nebėra tarp gyvųjų, buvo sunkiausia. „Iki šių dienų nėra išlikę jokio jo atvaizdo, paveikslo, todėl teko sunkus darbas bandant jį pavaizduoti iš trupinių – iš to, ką žinojau, kaip įsivaizdavau.“ Kad sukurtų autentišką, gyvą pasakojimą, ji naudojo ne vienu šaltiniu. „Turėčiau visas knygas surinkti, kad išvardyčiau juos visus, ir tai užimtų daug laiko. Negaliu išskirti nė vieno pagrindinio – kai kurią informaciją žinojau ir pati, nes esu liuteronė.“

Medžiagos rinkimas, pačios knygos rašymas užtruko ne vienerius metus. „Rašiau apie trejus metus. O įskaičiuojant ir medžiagos rinkimą, dar tektų pridėti dvejus. Niekad ir niekur nebūna taip, kad atsiverti kažkokį šaltinį ieškoti medžiagos ir ten rasti viską, ko tau reikia“, – sakė rašytoja.

Svorio knygai suteikia ir detalės, kuriančios spalvingą K. Donelaičio aplinkos paveikslą. Mažosios Lietuvos papročiai, XVIII a. istorinis kraštovaizdis, buitės, liuteronų tikėjimo subtilumai – kartu su klasiko gyvenimo ir kūrybos istorija „Tolminkiemio sodininkas“ tampa vertingu veikalumi, padedančiu lengviau suprasti aplinkybes, kuriomis gimė „Metai“.

DŽ informacija

Jurgis Zauerveinas ir jo Mažosios Lietuvos himnas

Paminklas J. Zauerveinui Klaipėdoje

Atkelta iš 3 p.

rūpino profesorius Domas Kaunas, dar papildęs tekstą išsamiais paaiškinimais.

Savo komentare per Lietuvos radiją L. Klimka yra teigęs, kad J. Zauerveinas suprato ne tik kalbos, bet ir etninės kultūros vertę. Jo žodžiais, išsaugoti senoviniai papročiai – kiekvienos kultūringos Europos tautos pasididžiavimas. Savo dienoraštyje jausmingai aprašė tai, ką buvo pasiūlęs Lazdynų apylinkės kaimo žmonėms – ogi pasirėdyti senoviniai rūbais: „Lietuvaitės atrodė tuomet kaip vaikštinėjančios pavasario gėlės.“

Džiaugsmas ėmęs matant, kad kelios moterys senukės, viena net 84 metų, buvo atėjusios iš toli susirinkimui savo marginėms apsirėdžiusios, kad pamačius savo jaunystės drabužius tarsi iš numirusių atsikėlusios ir beveik iš džiaugsmo verkusios, matydamos savo jaunų dienų parėdus šviesiam dangaus ore švitėjant ir juos gerbiant. Viena buvo su „kyku“, kita su „nuometu“, dar kitos su „muturu“, kita su „raiščiu“ ant galvos – vis tai parėdai, kurie iki tol skrynioje gulėjo ir tik iš Donelaičio eilių žinomi buvo, dabar vėl viešai pasirodė“.

„J. Zauerveino – mažų tautų bičiulio ir užtarėjo – mintis šandien aktualizuoja globalizacijos procesai. Ir jos svarbios ne tik lietuviams. Štai Norvegijoje, kur 1904 m. nutrūko J. Zauerveino gyvenimo kelias, periodiškai vyksta jo paveldo nagrinėjimo konferencijos; išleista ir tyrinėtojo Oskaro Visdalo monografija – išsamiausia Jurgio Zauerveino veiklos bei kūrybos analizė“, – teigė L. Klimka.

Parengė A. Vaškevičius

MAŽOSIOS LIETUVOS HIMNAS

LIETUVNINKAI MES ESAM GIMĘ

Lietuvninkai mes esam gimę,
Lietuvninkai mes turim būt.
Tą garbę gavome užgimę,
Tą ir neturim leist pražūt.

Kad ir kelintas apsiėmė
Niekū paversti mus visus,
Lietuvninkų vaisinga žemė
Tik vis gimdys lietuvininkus.

Kad debesiai ir susitraukia
Ir vėtros grumzdž mus išardyt,
Kad ir kelintas pykdams šaukia
Ir kalbą mūs nor išvaryt:

Kaip ažuols drūts prie Nemunėlio,
Lietuvninkas nieko tikt n'atbos,
Kaip eglė ten prie Šešupėlio,
Ir vėtroj, ir žiemoj žaliuos.

Drūtai laikyk, drūtai stovėk,
Lietuviškoji giminė!
Drąsiai lietuviškai kalbėk,
Tegul supyksta nežinė!

Tegul supyksta, kas nežino,
Kalba senoji kaip miela,
Kuriamus „tėve mūs“ mokino
Tėtužis miels ir motina.

Vis ciesorių viernai mylėsime,
Mylėsime ciesorystę vis,
Tikt, kas širdy yr, iškalbėsime
Lietuviškomis lūpomis.

Lietuvninkai mes esam gimę,
Lietuvninkai mes norim būt;
Tą garbę gavome užgimę,
Tą ir nenorim leist pražūt.

(Pirmoji publikacija Mažosios Lietuvos laikraštyje, ėjusiame Tilžėje - Lietuviška Ceitunga, 1879).

Dalis aktyvių vakaronės dalyvių.

G. Skamaročiaus nuotraukos

Kristijono Donelaičio kūrybos leidėjui Liudvikui Rėzai – 240 metų

2016 metų sausio 9-ąją buvo minimos teologo, Karaliaučiaus universiteto profesoriaus Martyno Liudviko Rėzos 240-osios gimimo metinės. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas Vilniuje nuo 2009 m. rengia Rėzos „Raštų“ seriją. 2011 m. pasirodė pirmasis tomas, 2013 m. – antrasis, 2015 m. – ketvirtasis, o 2018 bus išleisti trečias ir penktas tomai. Ir jie dar ne paskutiniai. Gali kilti klausimas: ar čia tas pats Rėza, kuris, kaip žinia, išleido Kristijono Donelaičio kūrybą ir pirmąjį lietuvių liaudies dainų rinkinį?

Atsakymą buvo galima išgirsti susitikime su „Raštų“ rengėjais ir leidėjais Klaipėdos etnokultūros centre sausio 8 dieną. Susitikimo metu buvo pristatomas ketvirtasis Rėzos „Raštų“ tomas, skirtas K. Donelaičio kūrybos publikavimui. Jis tarsi užbaigė Donelaičio ir pradėjo L. Rėzos jubiliejinius metus.

Renginyje dalyvavo „Raštų“ sudarytoja dr. Liucija Citavičiūtė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas), redakcinės kolegijos nariai Gytis Vaškėlis (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas) ir kultūros istorikė habil. dr. Ingė Lukšaitė, L. Rėzos svarbą Kuršių Nerijos istorijai pristatė Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto vyresnioji mokslo darbuotoja doc. dr. Nijolė Strakauskaitė. Renginį moderavo Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto direktorė doc. dr. Silva Pocyte, jo rengėjai buvo Klaipėdos etnokultūros centras ir Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas.

Martynas Liudvikas Gediminas Rėza (1776 m. sausio 9 d. Karvaičiuose, Kuršių nerija – 1840 m.

rugpjūčio 30 d. Karaliaučiuje) – prūsų lietuvių visuomenės veikėjas, lituanistas, teologas, tautosakininkas, Karaliaučiaus universiteto profesorius.

Gimė pajūrio sargo šeimoje. Krikšto vardas – Martynas Liudvikas Rėza, vokiečių kalba parašytuose darbuose pasirašinėjo Ludwigo Rhesa vardu. Manymas, kad Lietuvo Didysis kunigaikštis Gediminas buvo kuršis, prie savo vardo pridėjo Gedimino vardą, ir tapo Liudvikas Gediminas Rėza.

1782 m. mirus tėvui, našlaitį Liudviką priglaudė netoliese buvusio Naglių kaimo žvejys Radmacheris, 1782–1783 m. gyveno pas tolimą giminaitį Rasytės pašto stoties savininką Boehmą. 1785 m. išvyko į Kaukėnus pas motinos sesers vyrą teologą Kristijoną Dovydą Vitichą. Būdamas penkiolikis, 1791 m. vasarą pateko į Lebenichto beturčių prieglaudą Karaliaučiuje. Čia gyvendamas 1791–1794 m. lankė lotyniškąją Lebenichto mokyklą, vertėsi privačiomis pamokomis. 1795–1799 m. Karaliaučiaus universitete studijavo teologiją, antikines ir orientalistines kalbas, filosofiją, istoriją, retoriką.

Baigęs universitetą, keletus metų privačiai mokytojavo, 1800–1816 m. buvo kariuomenės pamokslininkas Karaliaučiaus įguloje. Napoleono karų metu dalyvavo Prūsijos kariuomenės žygiuose, pabuvojo daugelyje Europos valstybių. Kartu intensyviai dirbo mokslinį darbą. 1807 m. suteiktas teologijos daktaro laipsnis už mokslo darbą „Apie šventųjų knygų moralės aiškinimus pagal Kantą“.

1809 m. paskirtas Karaliaučiaus universiteto lietuvių kalbos Seminaro inspektoriumi, privatdocento teisėmis pradėjo dėstyti Rytų kalbas, kai kurias teologijos disciplinas. 1816 m. atsisakė kariuomenės pamokslininko pareigų ir atsidėjo akademiniam bei moksliniam darbui. 1819 m. suteiktas filosofijos daktaro laipsnis. 1819 m. paskirtas ordinariniu teologijos profesoriumi ir bažnytinės konsistorijos tarėju. 1828 m. paskirtas Karaliaučiaus universiteto teologijos profesoriumi bei Teologijos fakulteto dekanu. 1829 m. išrinktas Prūsijos provincijos Konsistorijos ir mokyklų kolegijos patarėju ir garbės nariu.

L. Rėza mirė 1840 m. rugpjūčio 30 dieną Karaliaučiuje. Jam pagėdaujant buvo pastatytas studentų bendrabutis iš paliktų lėšų, nes pats nebuvo vedęs. Jo gyventojai gaudavo ir nemokamą išlaikymą. Palaidotas prie Brandenburgo vartų buvusiose Knypavos kapinėse, kurios po Antrojo pasaulinio karo neišliko.

1818 m. savo lėšomis pirmasis išleido Kristijono Donelaičio poemą „Metai“, parašė įvadinį straipsnį. 1824 m. kartu su savo verstomis Ezopo pasakėčiomis paskelbė ir šešias išlikusias K. Donelaičio pasakėčias. 1825 m. kartu su devyniais talkininkais sudarė pirmąjį lietuvių liaudies dainų rinkinį „Dainos, oder Littauische Volkslieder“, kurį sudaro 85 lietuvių liaudies dainos su vertimais į vokiečių kalbą, 7 dainų melodijos, komentarai ir straipsnis „Lietuvių liaudies dainų tyrinėjimai“.

1975 m. Pervalkoje pastatytas tautodailininko Eduardo Jonušo sukurtas medinis paminklas-skulptūra, vaizduojantis L. Rėzą, žvelgiantį į smėlio užpustytą gimtąjį Karvaičių kaimą.

1994 m. Juodkrantėje atidengtas skulptoriaus Arūno Sakalausko sukurtas paminklas.

2005 m. pastatytas paminklas Karaliaučiuje, įrengtas jo vardo skveras – penkių didžiųjų Lietuvos miestų ir LR kultūros ministerijos dovana 750 metų Karaliaučiaus įkūrimo proga (skulptorius Arūnas Sakalauskas, architektas Ričardas Krištopavičius).

2006 metais buvo įkurta Juodkrantės Liudviko Rėzos jūrų kadetų mokykla, o 2008 m. įsteigta Liudviko Rėzos kultūros ir meno premija, kasmet skiriama už Kuršių nerijai reikšmingą, aktyvią ir kūrybingą veiklą puoselėjant etninę kultūrą ir kultūros paveldą.

Pasak rašytojo ir literatūros kritiko Tomo Dirgėlos, L. Rėza buvo našlaitis, nuvertęs kalnus. Vienu didžiausių L. Rėzos nuopelnų laiko-

Gardine skambėjo K. Donelaičio „Metų“ eilutės

Studentai deklamuoja ištraukas iš „Metų“

2016 metų vasario 22 dieną Gardine vyko lietuvių kalbai svarbūs renginiai ir susitikimai. Ryte Gardino lietuvių visuomeninio susivienijimo „Tėvynė“ patalpose surengtas prasmingas Lietuvių kalbos dienos paminėjimas, kurį organizavo susivienijimo vadovai bei aktyvūs nariai. Jo metu Gardino sekmadienės lietuvių mokyklėlės mokytoja Svetlana Belinskaja su mokiniais deklamavo eiles ir dainavo, Algirdas Dirginčius vaikams ir jų tėveliams priminė lietuvių kalbos vertybes, lietuviškos spaudos draudimo laikotarpį, knygnešystę. Už jaunimo pastangas, bendradarbiavimą su bendruomene dėkojo susivienijimo pirmininkas Antanas Juodaitis.

Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas Gardine Genadijus Mackelis anksčiau vykusio konkurso nugalėtojams įteikė atminimo dovanėles. Gardiniečius sveikino bei atminimo dovanėles moksleiviams taip pat įteikė Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros, švietimo ir mokslo komiteto biuro vadovas Kęstutis Kaminskas, Lietuvos edukologijos universiteto Lituanistikos fakulteto dekanė docentė daktarė Žydrone Kolevinskienė, Kristijono Donelaičio draugijos pirmininkas Gintaras Skamaročius bei kiti svečiai.

Šio susitikimo metu aptartos dalyvavusių įstaigų bendradarbiavimo galimybių stiprinant bendruomenės lietuviškumą Gardino srityje, organizuojant tarpusavio ir tarptautinius renginius. Vėliau gardiniečiai kartu su svečiais padėjo gėlių prie Jono Jablonskio mokytojavimą Gardino berniukų gimnazijoje (1912–1914) menančios atminimo lentos (Sovietų Sąjunga) atidarymo.

K. Donelaičio draugijos pirmininko G. Skamaročiaus sveikinimo žodis, šalia – buvęs ilgametis „Tėvynės“ vadovas A. Dirginčius

Po pietų Jankos Kupalos universitete vyko Lietuvos delegacijos susitikimas su universiteto vadovybe bei specialistais. 2010 metais universitete buvo įkurtas Lietuvių kalbos ir kultūros kabinetas, pradėtas ir keletą metų vykdomas. Dėl lėšų bei aktyvumo stokos paskutiniaisiais metais ši veikla buvo labai sumenkusi, todėl vienas iš pagrindinių susitikimo tikslų – tarp abiejų šalių aptarti situaciją ir gražinti galimybę universitete kryptingai mokytis lietuvių kalbos, pažinti lietuviškos kultūros vertybes.

Šioje situacijoje pagrindinį krūvį bei metodinės pagalbos teikimą sutiko prisiimti Lietuvos edukologijos universiteto Lituanistikos fakultetas. Gardino universitetas išreiškė pritarimą anksčiau įkurto kabineto išlaikymui bei veiklos sustiprinimui – įvedant lietuvių kalbos kaip antrosios užsienio kalbos mokymą. Lituanistikos fakultetas mokymo proceso kokybiškumo užtikrinimui numato į Gardino universitetą deleguoti savo dėstytojus, sudaryti galimybę būsimiems studentams atlikti praktiką, gilinti žinias edukologijos universiteto ir savo partnerių bazėse.

Susitikimai tęsėsi J. Kupalos universitete lietuvių kalbos ir kultūros centre. Svečiams buvo parengta koncertinė programa: filologijos fakulteto studentai lietuviškai skaitė K. Donelaičio „Metų“ ištraukas (skaitomas teksta rusų kalba buvo rodomas ekrane), o studentas Sergejus Kulikas papildomai pagrojo ir padainavo grupės „Hiperbolė“ dainą „Išgalvotas gyvenimas“.

G. Skamaročius

Paminklas L. Rėzai Juodkrantėje

Nukelta į 7 p.

Karaliaučiaus I.Kanto universitete - lietuvių kalbos kabineto atidarymas

Vasario 18 dieną surengtos ypatingos išskilmės Albertinoje – Karaliaučiaus (Kaliningrado) I.Kanto vardo Baltijos federaliniame universitete – humanitarinių mokslų institute po perkėlimo į kitą vietą iš naujo buvo atidarytas lietuvių kalbos kabinetas bei ta proga surengti moksliniai-praktiniai skaitymai.

bos kabineto atidarymas - tai mums byloja K.Donelaičio gyvenimo ir kūrybos gyvumą. G.Skamaročius taip pat atkreipė dėmesį į būtinybę šiame universitete deramai įamžinti K.Donelaičio atminimą. Šis klausimas taip pat buvo aptartas ir su universiteto prorektoriu I.Žukovskiu.

Lietuvos kultūrai“. I.Kanto universiteto filologijos mokslų kandidatė docentė Natalija Lichina skaitė pranešimą „Hermanas Zudermanas ir Rudolfas Blaumanis: tekstų dialogas“.

Kristijono Donelaičio draugijos pirmininkas, VŠĮ Nemuno euroregiono Marijampolės biuro direktorius Gintaras Skamaročius apžvelgė pasienio regionų bendradarbiavimo patirtį tarptautinių projektų švietimo ir kultūros srityse, I.Kanto universiteto tarptautinio projekto „Sankryžos 2.0“ vadovas Maksimas Megemas pristatė pranešimą „Vertimo sunkumai: tarptautinio projekto „Sankryžos 2.0 publikacijų pristatymas“.

Po pietų darbas vyko antrojoje sekcijoje „Lietuvos švietėjų kultūrinis palikimas“, kurios darbu vadovavo A.Bartnikas. Joje buvo skaitomi įdomūs I.Kanto universiteto studentų pranešimai.

Trečio kurso studentas Sergejus Volkovas pristatė pranešimą „Lietuvos raštijos vystymas“. Studentė Valentina Padeiskaja skaitė pranešimą „Liudviko Rėzos indėlis į lietuvių kalbos išsaugojimą“ bei studento Goaro Manukiano parengtą pranešimą – „Kristijono Donelaičio gyvenimas ir kūryba“. Jevgenijus Šapovalenko pranešime „Aš tikiu šventąja paslaptimi...“, remdamasis Vacio Bagdonavičiaus ir kitų autorių straipsniais, analizavo Vydūno gimtąją aplinką, jo asmenybę ir kūrybą, reikšmę lietuviams bei visam kraštui, filosofo žmogiškojo suvokimo erdves.

Įsruties (Černiachovsko) pedagogikos instituto antrojo kurso studentų Valerijos Vergunovos ir Viktoro Studinskio pranešimo tema buvo „Danieliaus Kleino lingvistinis palikimas šiuolaikinių filologinių tyrinėjimų kontekste“, I.Kanto universiteto trečiojo kurso studentė Marija Strekozova kalbėjo apie lietuvių kalbos kilmę, o to paties kurso studentė Marija Jachnovec – apie Biblijos vertėją į lietuvių kalbą Joną Bretkūną.

DŽ informacija

Kristijono Donelaičio kūrybos leidėjui Liudvikui Rėzai – 240 metų

Atkelta iš 6 p.

mas K.Donelaičio kūrybos išsaugojimas – 1818 metais L.Rėza išleido „Metus“, o po dar šešerių metų paskelbė likusias šešias Donelaičio pasakėčias.

T.Dirgėla rašo, kad L.Rėza ne tik išleido, bet ir pabrėžė „Metų“ išskirtinumą ir svarbų vaidmenį lietuvių literatūroje, akcentavo šio kūrinio tautiškumą ir liaudiškumą. Remdamasis K.Donelaitį pažinojusių žmonių prisiminimais, L.Rėza pateikė šio vieno lietuvių kultūros ramsčių biografijos faktus, atskleidė asmens bruožus.

Pats L.Rėza apie lietuvių liaudies dainas sakė:

Kita savita lietuvių liaudies dainų žymė yra jausmo švelnumas ir nuoširdumas. Daugybė deminutyvų su galūnėmis -inė, -ytė, -elė, -atė, -uzė, -ytis, -atis, -utis, -inis, -ėlis ir t.t., lietuvių dainoms suteikia tokių malonų žavesį, tokių mielą švelnumą ir patrauklumą, kuris užburia širdį. Jie išreiškia intymų toną, švelnų ryšį, nuoširdžių užuojautą, trumpai tariant, visa tai, kas vokiečių kalboje nusakoma žodžiais: mielas, meilus, malonus, padorus ir garbingas. Beveik kiekvienas daiktavardis gauna dainoje mažybinę galūnę, be kurios tikrai nebūtų galima jos dainuoti. Net veiksmažodžiams pridamas deminutyvinis skiemuo -inu, kad tuo būdu veiksmui būtų suteikta švelnumo ir intymumo. <...>

Pažymėtina, jog dainose vyrauja skaisti dorovė, pagarba moralumui ir padorumui. Nerasime nė vienos, net mažos dainos, kurioje nepadoriomis užuominomis būtų peržengtos padorumo ir kuklumo ribos. Priešingai, jose dažnai matyti aukštas moralinis jautrumas,

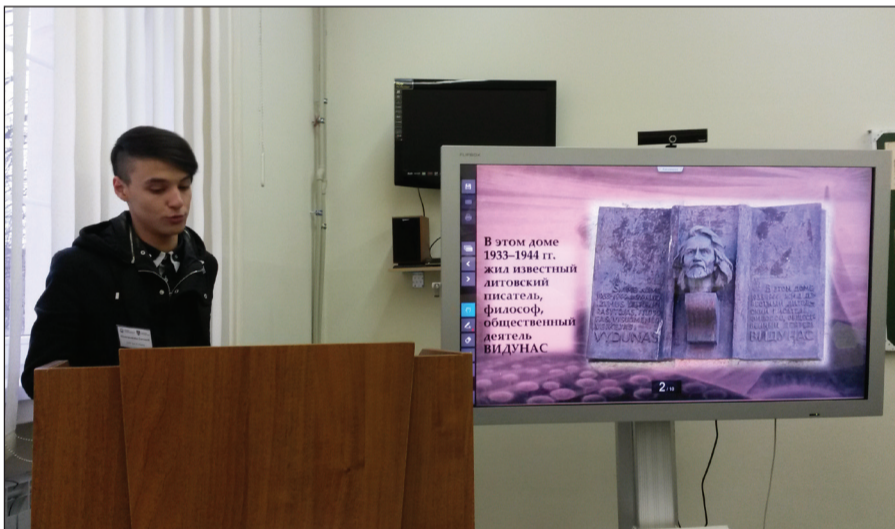
kuris rodo tautos būdo taurumą.

<...>

Sukauptas skausmas, švelni melancholija gaubia šias dainas palaimingu liūdesio šydu. Meilė čia nėra nesuvaldoma aistra, bet tasai pakilus, šventas gamtos jausmas, kuris leidžia nesugadintam žmogui nijausti, kad kažkas aukštesnio ir dieviško glūdi šiame nuostabiame sielos polinkyje. Osianas sako: „Tai laimė skausme, jei ramybė viešpatauja liūdinčių širdyje“. Šis pasakymas visiškai tinka ir lietuvių dainoms. Iš jų dvelkia švelnus, elegiškas tonas, ir jis sklinda ne iš nesutramdomos, bet iš skaisčios, nekaltos, mylimo asmens skausmingai besiliginčios širdies.

L.Rėzai lietuvių liaudies daina buvo kaip gyva, plintanti žodiniu būdu, į tautosakines dainas jis žvelgė kaip į meninę vertybę, puikiai suprato dainos teksto ir melodijos ryšį.

Parengė A.Vaškevičius

Kabineto atidarymo akimirksnis

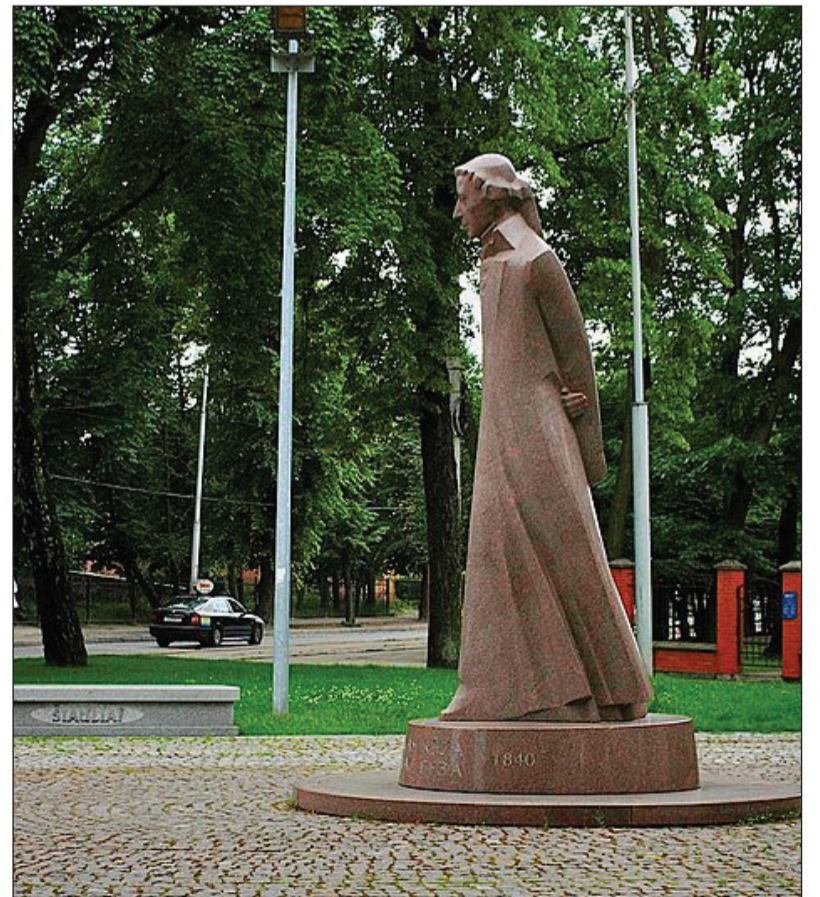
Susirinkusius į kabineto atidarymą sveikino Karaliaučiaus I.Kanto universiteto prorektorių tarptautiniam bendradarbiavimui ir viešiesiems ryšiams, istorijos mokslų kandidatas Igoris Žukovskis, Lietuvos Generalinio konsulato Karaliaučiuje ministras-patarėjas Vytautas Umbrasas. Jis padėkojo visiems, prisidėjusiems prie kabineto atnaujinimo, įteikė lietuvių kalbos vyriausiajai dėstytojai Violetai Lopetienei ir slavų-rusų filologijos katedros vedėjai Natalijai Lichinai Generalinio konsulo padėkas.

Generalinio konsulato kultūros atašė Raminta Gecevičienė perskaitė Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos kanclerio Tomo Daukanto sveikinimą universiteto bendruomenei.

Kristijono Donelaičio draugijos pirmininkas Gintaras Skamaročius sveikindamas šventės dalyvius priminė universiteto lietuviškas šaknis, jo įkūrėjus bei žymiausias studentus. Albertina vadinto universiteto studentas Kristijonas Donelaitis mirė 1780 metais, būtent vasario 18 dieną. Labai prasminga, kad šią dieną surengtas Lietuvių kal-

Po to surengti moksliniai-praktiniai skaitymai „Rusijos ir Lietuvos dialogas: mokslas, švietimas, kultūra“. Jų metu darbas vyko dvejose sekcijose. Pirmojoje sekcijoje „Lituanistika šiandien: mokslas ir švietimo ryšiai“ pranešimus skaitė I.Kanto universiteto vyriausioji dėstytoja Violeta Lopetienė, kalbėjusi apie lituanistikos dėstymo šiame universitete padėtį ir perspektyvas. Karaliaučiaus krašto lietuvių kalbos mokytojų asociacijos vadovas Aleksas Bartnikas skaitė pranešimą apie šios asociacijos veiklą, analizuodamas jos tradicijas ir šiandieną.

Įdomų ir turiningą pranešimą „Gyvenimo ontologija Liudviko Rėzos kūryboje“ skaitė I.Kanto universiteto filologijos mokslų daktaras, profesorius Vladimiras Gilmanovas. Apie žymų Karaliaučiaus krašto švietėją, lietuvių kalbos puoselėtoją evangelikų kunigą Gotfridą Ostermejerį, kurio 300-ąsias gimimo metines minime šiemet, kalbėjo Klaipėdos universiteto humanitarinių mokslų daktarė Žavinta Sidabraitė, kurios pranešimo tema buvo „G.Ostermejerio likimas – tarnystė

Liudviko Rėzos paminklas Karaliaučiuje

Pažintis su Kristijonu Donelaičiu internetiniame žaidime

Lietuvių kalbos institutas kartu su Lietuvos edukologijos universitetu sukūrė *Lietuvių kalbos pradedantiesiems nuotolinio mokymo modulį*. Jis yra skirtas pradedantiesiems. Rengėjai tikisi, kad ši priemonė padės norintiems išmokti lietuvių kalbą formuoti lietuvių kalbos komunikacinę kompetenciją Lietuvos sociokultūriname kontekste. Modulį sudaro 10 pagrindinių socialinių temų, būtinų kasdieniam gyvenimui. Pamokoms parinkti autentiški tekstai su autentiška vaizdo medžiaga, sudarytos pratybos (tiek kalbėjimo, tiek kalbos vartojimo pratimai), žodynas, gramatika.

Lietuvių kalbos paveikslėlių žodynas yra skirtas visiems, norintiems mokytis lietuviškai. Žodynu gali naudotis ir pradedantieji, ir jau pramokę kalbą, tiek suaugę, tiek vaikai. Taigi Paveikslėlių žodynas padės ugdyti besimokančiojo leksikos kompetencijas – padės sėkmingiau komunikuoti, susidoroti su paprastomis komunikacinėmis situacijomis.

Paveikslėlių žodynas apima 10 temų. Kiekvienai temai sukurti kontekstiniai pratimai, padėsiantys žaismingai mokytis lietuvių kalbą.

Žaidimų dalyje rasite du internetinius žaidimus.

„**Kristijonas Donelaitis. Rašyba**“ padės įtvirtinti rašybos įgūdžius, pasikartoti rašybos taisykles. Žaidėjai pagal žaidimo siužetą, supintą iš fantazijos ir tikrovės gijų, patirs įvairiausių nuotykių, keliaudami metų ratu po šių dienų Lietuvą drauge su žymiuoju Mažojoje Lietuvoje gyvenusiu ir kūrėsiu poetu Kristijonu Donelaičiu ir jo pagalbininku Miku.

„**Barbora Radvilaitė. Kalbos turtai**“ skirtas išmokti lietuviškų žodžių ir posakių. Žaidėjai atsiders 16 amžiaus Vilniuje tarp legendinių asmenybių, įsitrauks į galėjusią kadaise nutikti istoriją ir papildys savo žodyno – sinonimų, frazeologijos, vaizdingų posakių atsargas, sužinos visokių įdomybių apie lietuvių kalbos žodžius ir labiau pasitikės savo kalbiniais gebėjimais.

Šiuos žaidimus rasite interneto svetainėje www.mokymai.lki.lt. Rengėjai linki įdomios, linksmos, „užkrečiančios“ pažinties su lietuvių kalba!

DŽ informacija

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto (ŠMKK) pirmininkas, Seimo Lituaniškosios tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos narys Raimundas Paliukas 2016 m. sausio 22 d. organizavo Lietuvos savivaldybių vadovų ir valstybės institucijų atstovų pasitarimą dėl bendradarbiavimo su savivaldybėmis partnerėmis Kaliningrado (Karaliaučiaus) srityje lietuvių švietimo plėtotės, kultūros paveldo išsaugojimo ir atmintinų metų programų įgyvendinimo klausimais. Jurbarko rajono savivaldybės mero Skirmanto Mockevičiaus siūlymu, pasitarimas vyko Jurbarko rajone esančioje Panemunės pilyje.

Pasitarime buvo aptarta, kaip, plėtojant bendradarbiavimą su Karaliaučiaus srities savivaldybėmis, prisidėti prie lietuvių bendruomenių veiklos, lietuvių kultūros puoselėjimo, lietuvių kalbos mokymo, lietuvių kultūrai reikšmingo paveldo išsaugojimo.

„Mums rūpi aptarti, kaip galima sutelktomis valstybės ir savivaldybių pastangomis padėti

Kalba Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas Karaliaučiuje O.Skinderskis (kairėje), R.Paliukas ir S.Mačiulis

vadovo pareigas, dr. Bronius Mauskas.

Bendradarbiavimo per sieną patirtimi bei sumanymais dalinasi Jurbarko ir Tauragės rajonų savivaldybių merai Skirmantas

žmonės yra labai prielankūs mūsų šaliai, todėl labai svarbu kreipti bendradarbiavimą su partnerėmis ir kultūrine linkme, organizuojant lietuvių ir su lietuvių kultūra bei švietimu susijusių žymių asmenybių ar

lietuvių bendruomenėms kaimyninėse šalyse. Ryšiai su tuo kraštu mums patiems atrodo labai svarbūs, todėl reikia ieškoti sąveikos, gal net tam tikros koordinacijos ar bent jau informacijos apykaitos, kad sinergijos efektas būtų kuo didesnis ir iš to naudotų gautų pirmiausia lietuvių bendruomenės ir mūsų kultūros. Aukštai vertindami mūsų savivaldybių vadovų indėlį į bendradarbiavimą su kaimyninės šalies savivaldybėmis, jų autoritetą, nutarėme kviesti drauge pasidalinti patirtimi, aptarti galimus tolesnio bendradarbiavimo būdus ir formas“, – teigė ŠMKK pirmininkas R. Paliukas.

Renginio metu pranešimus skaitė Lietuvos Respublikos kultūros viceministras Arnas Neverauskas, Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas Karaliaučiuje Olegas Skinderskis, Lietuvos Respublikos konsulato Tilžėje (Sovetske) ministras patarėjas, einantis konsulato

Mockevičius ir Sigitas Mačiulis, o bendradarbiavimo galimybėmis bei perspektyvomis – Užsienio reikalų ministerijos globalios Lietuvos skyriaus vedėja Neringa Čiakienė, VŠĮ Nemuno euroregiono Marijampolės biuro vadovas Gintaras Skaramočius, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Regioninės politikos departamento Regioninės politikos strateginio koordinavimo skyriaus vedėjas Gediminas Česonis bei Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Užsienio lietuvių skyriaus vedėja Virginija Rinkevičienė. Susitikimo metu buvo pabrėžta šviečiamosios ir kultūrinės veiklos mainų koordinavimo svarba Karaliaučiuje.

„Beveik kasmet turime mūsų kultūrai svarbių asmenybių jubiliejų, kurių tinkamai pažymėti vien centrinės valdžios nei jėgų, nei pinigų, nei išradinumo neužtenka“, – pabrėžė R. Paliukas. – „Ne kartą pajutome, kad ten gyvenantys

įvykių minėjimus ir kitus švietimo ir kultūrinius renginius partnerių savivaldybių teritorijose“.

R. Paliukas pažymėjo, kad Seimas 2018-uosius yra paskelbęs

Vydūno metais. Nors jo paminėjimo formali programa prasideda 2017 m., tačiau jau 2016 metais būtų galima rengti projektus, į kuriuos galima būtų įtraukti ir kaimyninės šalies kultūros žmones. Kartu su Vydūno metais bus minimas ir valstybės atkūrimo šimtmetis. 2016 metais mūsų humanitarų bendruomenė rengiasi minėti Gotfrido Ostermejerio 300-ąsias gimimo metines.

2016 metai yra paskelbti Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metais. 2017 metai paskelbti Piliakalnių metais (Lietuvos ir Karaliaučiaus archeologų yra skaičiuojama daugiau kaip 130 piliakalnių Karaliaučiaus srityje). Tai svarbūs istoriniai ir kultūriniai įvykiai, kuriuos minint galima būtų bendradarbiauti su mūsų kaimyninės šalies partneriais.

Panemunės pilyje įvykusio pasitarimo dalyviai vienbalsiai pritarė memorandumui dėl svarstyto klausimų ir dėl apsisprendimo toliau remti lietuvių bendruomenių kultūrinę veiklą, lietuvių kalbos moky-

mą, prisidėti prie lietuvių kultūrai reikšmingo paveldo puoselėjimo ir atkūrimo, stiprinti bendradarbiavimą su savivaldybėmis partnerėmis.

Apibendrinant pasitarimo metu išsakytas mintis, dalyviai pritarė Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininko R. Paliuko pasiūlymui kasmet skirtingose savivaldybėse organizuoti susitikimą, kuriame būtų svarstomi lietuvių švietimo plėtotės, kultūros paveldo išsaugojimo ir puoselėjimo, kiti aktualūs bendradarbiavimo su partneriais kaimyninėse šalyse klausimai.

Svetainės www.lrs.lt informacija

Kultūrinės programos akimirka

L.Lukošiūtės nuotraukos